

EDUSKUNNAN VASTAUS 282/2002 vp

Hallituksen esitys laeiksi yrittäjien eläkelain ja sairausvakuutuslain 16 ja 33 §:n muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi yrittäjien eläkelain ja sairausvakuutuslain 16 ja 33 §:n muuttamisesta (HE 261/2002 vp).

Valiokuntakäsittely

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on antanut asiasta mietinnön (StVM 57/2002 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa nyt hyväksyttävän lainmuutoksen vaikutuksia yrittäjien eläkevakuutusmaksun maksamiseen ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jos uudistus vaikuttaa yrittäjien eläketurvan tasoa alentavasti tai jos valtion osuus YEL-eläkemenosta tai kansaneläkemenosta uudistuksen johdosta kohtuuttomasti kasvaa.

Laki

yrittäjien eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 1 §:n 3 momentin 2 kohta, 7 ja 7 a §, 9 §:n 1 momentti sekä 13 ja 14 §, sellaisina kuin ne ovat laissa /200 , seuraavasti:

1 §

Tämä laki ei kuitenkaan koske:

2) yrittäjää, jonka 7 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu vuotuinen työtulo tämän lain alaisesta ansiotyöstä on arvioitava keskimäärin pienemmäksi kuin työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetty rahamäärä kerrottuna kahdellakymmenelläneljällä;

7 §

Yrittäjän eläke määrätään vahvistettujen työtulojen ja maksettujen vakuutusmaksujen mukaan muodostetun kokonaistyötulon perusteella siten kuin tässä pykälässä ja 7 a §:ssä säädetään.

Yrittäjälle vahvistetaan työtuloksi se palkka, joka kohtuudella olisi maksettava, jos hänen tämän lain alaista työtään suorittamaan olisi paljakkava vastaavan ammattitaidon omaava henkilö, tai se korvaus, jonka muutoin voidaan katsoa keskimäärin vastaavan sanottua työtä. Vuotuista

työtuloa ei kuitenkaan vahvisteta 8 409,40 euroa suuremmaksi.

Vakuutuksen alkaessa eläkelaitos vahvistaa yrittäjän työtulon. Jos työtuloon vaikuttavat seikat myöhemmin olennaisesti muuttuvat, tarkistetaan se hakemuksesta. Eläkelaitos voi myös omasta aloitteestaan tarkistaa työtulon. Työtuloa ei saa kuitenkaan muuttaa takautuvasti. Sen estämättä, mitä tässä pykälässä säädetään, osa-aikaeläkettä saavan yrittäjän työtuloksi vahvistetaan puolet työntekijäin eläkelain 7 d §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla lasketusta mainitun lain 4 f §:n 3 momentissa tarkoitettua tämän lain mukaisesta vakiintuneesta ansiotulosta.

Sen lisäksi, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään, yrittäjä voi maksaa kalenterivuoden aikana lisävakuutusmaksua, jonka suuruus on vähintään 10 prosenttia 9 §:n 1 momentin mukaisesta vakuutusmaksusta ja enintään mainitun vakuutusmaksun suuruinen. Lisävakuutusmaksu ja 9 §:n 1 momentin mukainen vakuutusmaksu eivät kuitenkaan saa olla yhteensä enempää kuin edellä 2 momentissa tarkoitettun vuotuisen työtulon enimmäismäärää vastaavan vakuutusmaksun määrä.

Sen estämättä, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään, yrittäjä voi maksaa 9 §:n 1 momentin mukaan määrätyn vakuutusmaksun kalenterivuoden aikana myös pienennettynä. Tällöin vakuutusmaksu on vähintään 10 prosenttia ja enintään 20 prosenttia pienempi kuin 9 §:n 1 momentin mukainen vakuutusmaksu. Vakuutusmaksu ei kuitenkaan saa olla pienempi kuin 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettua vuotuista työtuloa vastaavan vakuutusmaksun määrä. Vuosia, joina pienennettyjä vakuutusmaksuja maksetaan, voi olla kulloinkin tarkasteltavan seitsemän peräkkäisen kalenterivuoden aikana enintään kolme.

Yrittäjä voi käyttää 4 momentissa tarkoitettua lisävakuutusmaksuoikeutta tai vaihtoehtoisesti 5 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksun pienennysoikeutta kerran saman kalenterivuo-

den aikana. Yrittäjän on ilmoitettava kirjallisesti lisävakuutusmaksun maksamisesta tai vakuutusmaksun pienennyksestä eläkelaitokselle saman kalenterivuoden aikana, jota vakuutusmaksun muutos koskee.

Yrittäjän työtulo siltä kalenterivuodelta, jona hän maksaa 4 momentissa tarkoitettua lisävakuutusmaksua tai 5 momentissa tarkoitettua pienennettyä vakuutusmaksua, lasketaan siten, että yrittäjän kalenterivuoden aikana maksamat vakuutusmaksut jaetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön 9 §:n mukaan vahvistaman maksuprosentin sadasosalla.

Yrittäjän 2 ja 3 momentin mukaan vahvistettu työtulo tai 7 momentin mukaan laskettu työtulo muodostaa yrittäjän vuotuisen kokonaistyötulon. Osa-aikaeläkkeen vakiintunutta ansiotasoa määrittäessä eläketapahtumaa edeltävän vuoden työtulo otetaan kuitenkin edellä mainitusta poiketen huomioon vahvistetun työtulon suuruisena ilman mainittuna vuotena mahdollisesti maksettua lisävakuutusmaksua.

Mitä 4 ja 5 momentissa säädetään, ei koske yrittäjää, joka saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun lain tai eläkesäännön mukaista eläkettä, eikä yrittäjää, jolla on oikeus 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun maksunalennukseen tai jolla on 9 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja, maksettavaksi erääntyneitä vakuutusmaksuja maksamatta. Mitä 4 ja 5 momentissa säädetään, ei myöskään koske yrittäjää sen kalenterivuoden jälkeen, jonka aikana hän täyttää 62 vuotta.

7 a §

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistyötulo 53 vuoden iän täyttämiskauden päättymiseen saakka saadaan jakamalla sanottuun aikaan kohdistuvien 7 §:n mukaisesti määräytyvien ja työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti tarkistettujen yrittäjän vuotuisten kokonaistyötulojen yhteismäärä vastaavalla ajalla.

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistytulo 53 vuoden iän ja 68 vuoden iän täyttämiskausien päättymisen väliselle ajalle lasketaan kullekin kalenterivuodelle erikseen. Kunkin kalenterivuoden eläkkeen perusteena oleva työtulo on kyseiseen vuoteen kohdistuvien 7 §:n mukaisesti määräytyvien ja työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti tarkistettujen yrittäjän vuotuisten kokonaistytulojen keskimäärä kyseisenä vuotena.

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistytulo työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskauden päättymisen väliselle ajalle (*tuleva aika*) määrätään siten kuin työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ssä sekä 7 f §:ssä säädetään, kuitenkin siten, että työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumaa edeltävän vuoden työtulossa ei oteta huomioon lisävakuutusmaksua. Jos työntekijäin eläkelain 7 d §:n 1 tai 2 momentti tulee sovellettavaksi, vastaavalta ajalta poistetaan lisämaksun vaikutus työtuloon vain eläketapahtumavuodelta. Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus työntekijäin eläkelain 7 c §:n 2, 3 ja 6 momentissa sekä mainitun lain 7 d §:n 1 momentissa määritellystä tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin mikä tämän lain alaisten työansioiden osuus on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2 ja 10—13 kohdissa mainittujen lakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä työntekijäin eläkelain 7 c §:n 2 momentin mukaisena tarkasteluajana.

Jos eläkelaitoksen oikeus vakuutusmaksun saamiseen on menetetty 12 §:n 6 momentin mukaisesti, vähennetään siltä kalenterivuodelta, jolta vakuutusmaksu on vanhentunut, 1 ja 2 momentin mukaan laskettavaa eläkkeen perusteena olevaa kokonaistytuloa ottaen huomioon saamatta jääneet vakuutusmaksut siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Eläkkeen perusteena olevaa kokonaistytuloa 1 ja 2 momentin mukaisesti laskettaessa tämän lain mukaisiin työtuloihin rinnastetaan työntekijäin eläkelain 6 a §:n 2 momentissa säädetty osuus mainitun pykälän 1 momentissa lueteltujen etuuksien perusteena olevista työ- ja an-

siotuloista ja mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitetun jatkokarttuman perusteena oleva työtulo. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos työntekijäin eläkelain 6 a §:ssä mainittujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot taikka jatkokarttuma otetaan huomioon mainitun lain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaista eläkettä laskettaessa.

9 §

Yrittäjä on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan 7 §:n 2 ja 3 momentin mukaan vahvistetusta työtulosta soveltamalla sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamaa maksuprosenttia. Ministeriö vahvistaa vuosittain maksuprosentin, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräistä vakuutusmaksua prosentteina palkoista, kun työntekijäin eläkelain 12 b §:n mukaista 53 vuotta täyttäneiden työntekijöiden korotetun vakuutusmaksun osuutta ei oteta huomioon. Yrittäjän 53 ikävuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta lukien maksuprosentiksi vahvistetaan kuitenkin edellä tarkoitettu prosenttimäärä lisätynä yhtä monella prosenttiyksiköllä kuin työntekijäin eläkelain 12 b §:ssä tarkoitettu 53 vuotta täyttäneiden työntekijäin eläkemaksu ylittää sitä nuorempien työntekijäin eläkemaksun.

13 §

Vahvistetut työtulot ja 7 §:n 2 momentissa säädetty rahamäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä säädetään.

14 §

Edellä 1 §:n 5 momentissa tarkoitettuun Eläketurvakeskuksen päätökseen sekä 7 §:n 3 ja 7 momentissa tarkoitettuun eläkelaitoksen päätök-

seen saa hakea muutosta ja päätöksen poistamista siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005.

Lain 7 §:n 1 momentissa säädetty rahamäärä vastaa vuodelle 1970 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Laki

sairausvakuutuslain 16 ja 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 16 §:n 2 momentti ja 33 §:n 3 momentin johdantokappale,
sellaisina kuin ne ovat, 16 §:n 2 momentti laissa 511/2001, seuraavasti:

16 §

Työtulolla tarkoitetaan työ- tai virkasuhteesta saatua palkkatuloa ja siihen verrattavaa henkilökohtaista tuloa, yrittäjien eläkelain (468/1969) 7 §:n 2 momentin mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa sekä maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaista kunkin vuoden työtuloa sekä työntekijäin eläkelain 7 §:n 2 momentissa, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 6 §:ssä ja taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua palkkaa, jota ulkomaantyössä pidetään eläkepalkkaan luettavan työansion ja eläkevakuutusmaksujen perusteena. Työtuloksi ei kuitenkaan katsota rojalteja, suorituksia henkilöstörahastoon, käteistä voittopalkkiota, voitonjakoa eikä tuloverolain (1535/1992) 66 §:ssä tar-

koitettua työsuhteoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella.

33 §

Jos vakuutettu on maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain nojalla vakuutettu, sairausvakuutusmaksun perusteena käytetään maatalousyrittäjien eläkelain mukaista kunkin vuoden työtuloa ja yrittäjien eläkelain 7 §:n 2 momentin mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa siltä osin kuin työtulo korvaa:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005.

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 2003